

GÜNDÜZ ÖKÇÜN'ÜN ARDINDAN

GÜNDÜZ ÖKÇÜN'ÜN ARDINDAN*

Prof. Dr. İlhan UNAT
SBF Öğretim Üyesi

Orta yaşın kemal çağında ansızın kaybettiğimiz Türk üniversitelerinin yüzakı, pırl pırl bilim adamı, büyük Mülkiyeli, tertemiz insan, eşi bulunmaz dost Gündüz Ökçün'ün aziz naaşı önünde saygı ile ve sevgi ile eğiliyoruz.

Gündüz Ökçün çevresinde daima temiz duygulardan, hasbi özlemlerden oluşan bir haleyi canlı tutmayı başarabilmiş nadir insanlardandı. Bugün tabutunu çevreleyen hocalarının, meslekdaşlarının, öğrencilerinin, onun insan sevgisiyle dolu kişiliğinin temasıyla ruhlarını arıtmak fırsatını bulmuş olanların çizdiği tablo bu başarının fani hayatı noktalandıktan sonra da devam ettiğini gösteriyor.

Gündüz çevresinde bu ortamı sağlamak için hiçbir zaman özel bir çaba sarfetmedi. Bilimsel araştırma, öğrenme ve öğretme özlemi, kendini ve çevresini eğitime ihtiyacı, içten inandığı moral ve toplumsal değerlere sapmadan ve saptırmadan bağlılık onun doğal yapısını oluşturan hasletlerdi. Kişiliğinin bu unsurları onu mutlu ve güçlü kıldırdığı kadar kendisiyle temasta olanları da aynı doğrultuda etkilerdi.

Gündüz'ü yirmi yaşında S.B.F. üçüncü sınıf öğrencisi olarak tanıdığım zaman yaptığım bu gözlem otuz yılı bulan meslek arkadaşlığımızın ve bunun ötesinde dostluğumuzun hiçbir döneminde değişmedi. Öğrenci Ökçün, asistan Ökçün, doçent Ökçün, profesör Ökçün, anlaşılması olanaksız nedenlerle çok bağlı olduğu ve tam bir yetki ile yürüttüğü akademik mesleğe dönmesine olanak verilmeyen emekli Ökçün aynı kişilik çizgisinden hiçbir zaman ayrılmadı. Kişisel ve takım halinde bilimsel çalışma, öğretim faaliyeti onun için daima bir çocuk heyecanı ve safiyetiyle girilen tadına doyum olmaz bir oyundu ve bu oyuna, hocası olsun, meslekdaşı olsun, başkalarını da katmasını, heyecanını onlara aşılmasını becerir ve bundan özel bir zevk duyardı. Gündüz Ökçün'le birlikte çalışma zevkini tatmış olan yaşlı ve genç bütün meslekdaşlarının ve öğrencilerinin benden farklı düşünmediklerine inanıyorum.

*Prof. Dr. Gündüz Ökçün'ün cenaze töreninde yapılan bu konuşmanın metni daha önce Mülkiyeliler Birliği Dergisi'nin Şubat/1987 sayısında yayımlanmıştır.

Gündüz Ökçün titiz, doğurgan bir bilim adamıydı. İlk bakışta çelişir gibi görünen bu iki niteliği bağdaştırabilmesini olağanüstü çalışkanlığına borçludur. Devletler Hususi Hukuku alanındaki değerli incelemelerine meslek yaşamının belli bir aşamasından sonra Türk iktisat tarihini, özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Türk iktisadiyatında yabancı sermayenin yerini inceleyen özgün çalışmalarını da ekleyerek Türk bilimine katkısını zenginleştirmiştir. 1974/75 öğretim yılında Columbia Üniversitesi'nde "Osmanlı reformları ve siyasal gelişimi" konusunda ders vermiş olmasını da bu bağlamda hatırlamak gerekir.

Gündüz Ökçün "Devletler Hususi Hukukunun Kaynakları ve Kamu Düzeni" adlı doçentlik tezinin başına Mevlâna'nın Mesnevisinden şu alıntıyı koymuştur: "Taktliten doğan bilgi iğretidir. Bizse o bizim malımızdır diye oturup kalmışız." Mevlâna'nın sözleri Ökçün'ün bilimsel çalışmaya yaklaşımını yansıtmaları bakımından gerçekten anlamlıdır. Ökçün bütün bilimsel çalışmalarında başkasının malı iğreti bilgiden kaçınmış, asli kaynaklara inerek özgün bilgi üretmeye çabalamıştır. Bu gözlem, ince tahlillere dayanan sağlam hukuki inşaları içeren kuramsal eserleri için olduğu kadar, iğne ile kuyu kazarcasına kitaplık ve arşivlerde yaptığı veri toplaması niteliğindeki çalışmaları için de geçerlidir. Birincilere örnek olarak "Devletler Hususi Hukukunun Kaynakları ve Kamu Düzeni" ile "Trans-Municipal Law-A Critical Analysis of Private International Law", ikincilere örnek olarak da "Türk Antlaşmaları Rehberi, 1920 - 1974", "Türkiye İktisat Kongresi, 1923 İzmir; Haberler, Belgeler, Yorumlar" ile "1920 - 1930 yılları arasında kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye" zikredilebilir.

Gündüz Ökçün'ün İngilizce olarak kaleme aldığı ve 1968 yılında yayınladığı "Trans-Municipal Law - A Critical Analysis of Private International Law" geleneksel devletler hususi hukuku teorisini geliştiren, devletler hususi hukukunun kaynakları, devletler umumi hukuku ve anayasa hukuku ile ilişkileri, bağlama noktalarının saptanması gibi çeşitli sorunlara yeni çözümler arayan, meslek hayatının henüz başında bir genç bilim adamını kolaylıkla tökezletebilecek geniş perspektifli bir eserdir. Ne var ki, Gündüz Ökçün devletler hususi hukukuna yeni bir yaklaşım yöntemi öneren bu eserinde uluslararası standartları karşılamaya muvaffak olmuş ve eser yabancı literatürde büyük ilgi ve takdirle karşılanmıştır.

Gündüz Ökçün'ün araştırmacı ve öğretici yönü dışında kalan kişiliği üzerinde fazla durmaktan duygusalığa düşerim korkusuyla çekiniyorum. Kaldı ki onu benim kadar iyi tanıyan, bu çelebi insanın, gerçek centilmenin insan ilişkilerine getirdiği rahatlığın, sağlam karakterinin çevresindekilere verdiği güven duygusunun tadını çıkarmış, Fakülteden ayrıldığından beri de bunun yokluğunu duyup bilincine daha iyi varmış insanlara hitap ettiğimi de unutmuyorum.

İnsan ilişkileri bakımından bence Gündüz'ü en iyi "içi dışı bir insan" diye niteleyebiliriz. Gerçekten Gündüz, tâbir caiz ise, saydam bir insandı, sizi sürprize uğratmasından korkmazdınız.

Ancak, günün birinde Gündüz, büyük bir sürpriz yaptı. Hiç değilse, ben, onun üniversite kariyeri dışında bir kariyeri aklının ucundan geçireceğine en ufak ihtimal vermez iken politikaya atladı. Bu atlayışla üniversitenin büyük bir kayba uğradığından şüphe yok. Bu hüviyet değiştiriş, kazançlar ve kayıplar gencl muhasebesinde memleketin hayrına mı oldu? Bu konuda bir değerlendirmeye girişmeyeceğim. Şu var ki Gündüz Ökçün'ün iradesi dışında oluşan koşullar bir süre sonra onu zorunlu olarak politika dışında

biraktı ve Gündüz doğal olarak kürsüsüne, kitaplıklarına, öğrencilerine dönmek istedi. Ona üniversite kapılarının kapalı tutulması, işte bu acı sürpriz hiç şüphe yok ki üniversitenin de, memleketin de büyük kaybı oldu ve Gündüz'ü layık olmadığı şekilde sarstı.

Bugün Gündüz Ökçün hayatının en büyük sürprizini yapmış, hiç beklemediğimiz bir zamanda, arkada bıraktığı katıksız hayranlık ve saygı duyguları arasında, hayatını bilime, üniversiteye ve memlekete büyük hizmetlerle değerlendirmiş olmanın huzuru içinde, gözlerini kapamış bulunuyor.

Mülkiye'den bir de Gündüz Ökçün geçti. Hatırası ve hizmetleri unutulmayacaktır. Nur içinde uyu sevgili kardeşim.